

Kritik mot Förvaltningsrätten i Stockholm för dröjsmål med att meddela dom i ett mål om beredande av vård enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall

---

Initiativet

I en anmälan till JO (JO:s dnr 5187-2010) framförde AA klagomål mot bl.a. Kammarrättens i Stockholm handläggning av ett ärende enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM).

Vissa handlingar i Förvaltningsrättens i Stockholm mål 28992-10 begärdes in. Vid granskningen framkom att förvaltningsrätten höll muntlig förhandling i det aktuella målet den 10 maj 2010 och att dom meddelades den 7 juni 2010.

Dåvarande JO Kerstin André fann skäl att inom ramen för ett särskilt ärende utreda anledningen till att det förflöt fyra veckor från det att förhandling hölls till dess att dom meddelades.

Utredning

Förvaltningsrätten i Stockholm anmodades att inkomma med utredning och yttrande i saken.

Förvaltningsrätten (lagmannen BB) kom in med ett yttrande till vilket var fogat yttranden av chefsrådmannen CC och rådmannen DD. BB anförde att hon instämde i vad CC uppgett.

DD

Målet avser en kommuns ansökan om beredande av vård till en missbrukare med stöd av lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM). I målet hölls en muntlig förhandling den 10 maj 2010 varefter rätten vid enskild överläggning prövade och biföll kommunens ansökan.

Torsdagen i veckan dessförinnan hade undertecknad och samme handläggare som i LVM-målet en s.k. PSYK-runda omfattande 7 mål, varav 6 muntliga förhandlingar och ett föredragningsmål. I det sistnämnda målet beslutades om bifall till en LRV-permission och i de flesta förhandlingsmålen avkunnades dom. Det innebär att de flesta domarna måste expedieras senast onsdagen den 12 maj, eftersom Kristi himmelfärdsdag då inföll på torsdagen och fredagen var en så kallad klämdag.

Den därpå följande vecka 20 förberedde jag tre mål angående laglighetsprövning som skulle föredras och beslutas vid ett förutbestämt sammanträde med särskilda

ledamöter fredagen den 21 maj 2010. Det förstnämnda av dessa mål avsåg Stockholms kommunfullmäktiges beslut om Översikt för Nationalstadsparken, Stockholmsdelen, det sistnämnda avsåg ett till förvaltningsrätten återförvisat mål om laglighetsprövning vari hos kammarrätten hade yrkats men inte bifallits förtursbehandling och där förvaltningsrätten ansåg att målet borde avgöras under vårterminen. Det därpå planerade sammanträdet med särskilda ledamöter var ca 4 veckor därefter.

Då protokollet över den muntliga förhandlingen och ett uppsatt domsförslag i LVM-målet ännu inte hade företetts för mig under vecka 20, ägnade jag mig åt att förbereda föredragningen av nämnda kommunalmål samt att slutföra de mål som så gick inför den semesterledighet med utlandsresa som jag hade under vecka 21 samt måndagen den 31 maj 2010.

Jag avsåg således att vara åter på min arbetsplats tisdagen den 1 juni 2010. Så kom emellertid inte att bli fallet. Redan före min utlandsresa hade min mor en sedan tidigare inplanerad pacemakeroperation under vecka 21, vilket enligt uppgift brukar vara rutinmässiga operationer. I min mors fall tillstötte emellertid allvarliga komplikationer och efter min hemkomst närvarade jag under några dagar på det sjukhus där hon vistades. Det hela gick åt rätt håll och jag var åter på arbetet måndagen den 7 juni 2010, då domen i det aktuella LVM-målet kom att undertecknas och expedieras, dvs. inom fyra veckor från förhandlingen.

Jag är medveten om skyndsamhetskravet i 37 § LVM. Inför min ledighet efterhörde jag med min protokollförare i LVM-målet om utsikterna att få protokoll och domsutkast redan under vecka 20 för undertecknande, men denne hade till följd av stor arbetsbelastning inte hunnit att slutföra dessa. Jag fäste relevans till vad denne sa eftersom denne vanligtvis snabbt brukade leverera protokoll och domsutkast och jag ansåg därför då att det fanns skäl för att göra så. Avsikten var dessutom att jag skulle vara åter den 1 juni 2010.

Sett i efterhand kan jag tycka att det hade varit bättre att försöka omdisponera protokollförarens – och mina egna – uppgifter så att LVM-målet hade kunnat slutföras under vecka 20.

CC

DD är medveten om det skyndsamhetskrav som gäller i fråga om mål av aktuellt slag. Som jag förstår honom inser han också numera att han borde ha gjort sådana prioriteringar i sitt arbete att domen hade kunnat meddelas i vecka 20. Annat har inte framkommit än att detta borde ha varit möjligt om han hade lagt upp sitt arbete på ett annat sätt.

Det dröjsmål som uppkommit med meddelandet av domen är beklagligt. Det bör emellertid noteras att domen har meddelats inom den tidsfrist som anges i förvaltningsrättsinstruktionen. Det kan också anmärkas att domen innebar att beslutet om tvångsvård skulle bestå och att klaganden, efter överklagande av domen, återkallat sin talan i kammarrätten.

Avslutningsvis kan anföras att det får anses väl känt inom domstolen att mål av detta slag är förtursmål i vilka tidsfrister och skyndsamhetskrav alltid måste uppmärksammas. Det inträffade får betraktas som "ett olycksfall i arbetet".

Bedömning

I 18 § förordningen (1996:382) med förvaltningsrättsinstruktion anges bl.a. att en dom eller ett annat beslut skall meddelas så snart det kan ske och senast fyra veckor efter den dag då föredragningen avslutades. Om förvaltningsrätten avgör ett mål efter en muntlig förhandling, räknas tiden från den dag då förhandlingen avslutades.

Enligt 37 § LVM ska mål och ärenden enligt lagen handläggas skyndsamt. Kravet på skyndsamhet i domstolens handläggning kommer till uttryck genom de tidsfrister som föreskrivits. Sålunda föreskrivs i 17 § en fyradagarsfrist för rättens prövning av ett underställt beslut om omhändertagande. Vidare gäller, om rätten har fastställt ett beslut om omhändertagande, att ansökan om tvångsvård ska ha kommit in till rätten inom en vecka från beslutet (18 § LVM). Slutligen föreskrivs i 38 § LVM att rätten som huvudregel ska ta upp målet till avgörande inom en vecka från ansökan om vård. I allmänhet sätter rätten ut en muntlig förhandling att äga rum inom enveckasfristen eftersom det i princip är obligatoriskt för rätten att hålla muntlig förhandling (39 § LVM).

När det gäller frågan om hur lång tid rätten efter förhandlingen kan dröja med att meddela dom finns som nämnts bestämmelser i förordningen med förvaltningsrättsinstruktion. Dessa bestämmelser får anses utgöra riktpunkter för normalfall och kan enligt min mening inte tillmätas någon betydelse när det gäller att ta ställning till hur regeln om skyndsamt handläggning i LVM ska tillämpas.

Det finns som nämnts ett antal tidsfrister föreskrivna i LVM men det finns ingen uttrycklig regel om hur lång tid förvaltningsrätten har på sig att meddela dom efter en muntlig förhandling. Skälet för detta torde vara att den muntliga förhandlingen i en förvaltningsdomstol inte på samma sätt som en huvudförhandling i en allmän domstol alltid innebär att målet är färdigt för avgörande. Emellertid gäller som nämnts att målen enligt LVM ska handläggas skyndsamt. Det innebär naturligtvis att rätten skyndsamt måste meddela dom när målet är färdigt för avgörande. Snabbast sker detta om rätten avkunnar domen muntligen i parternas närvaro omedelbart efter överläggningen. I mål enligt LVM av den karaktär som är aktuell i detta ärende, där målet är utrett och parterna slutfört sin talan i och med den muntliga förhandlingen, bör förvaltningsrätten enligt min mening normalt vinnlägga sig om att avkunna sin dom muntligen. Om det av någon anledning inte är möjligt, måste domen ändå meddelas skyndsamt. Det kan i allmänhet inte anses vara förenligt med skyndsamhetskravet att utnyttja hela den fyraveckorsfrist som är föreskriven i 18 § förordningen med förvaltningsrättsinstruktion. DD förtjänar därför kritik för att han meddelade domen först fyra veckor efter förhandlingen.

Med dessa uttalanden avslutas ärendet.